

NORGES Jeger- OG FISKEFORBUND

Landbruks- og matdepartementet
postmottak@lmd.dep.no

Vår ref:

Deres ref:

Hvalstad, den: 27.02.2019

NOU 2018: 11 Ny fjellov - høringsinnspill

Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF) viser til NOU 2018: 11 Ny fjellov. Utredningen fra Statsallmenningslovutvalget omhandler en rekke forhold som har betydning for hvordan statsallmenningene skal forvaltes til beste for bruksrettshavere og allmennheten.

Fjellogen er svært sentral for jakt, fiske og annet friluftsliv i statsallmenningene. Statsallmenningene representerer viktige områder for allmennhetens adgang til jakt og fiske. Dette gjelder både de som bor i allmenningsbygdene og er innenbygdsboende i statsallmenningene, og jegere og fiskere i Norge for øvrig som defineres som utenbygdsboende. Loven danner rammene for allmennhetens adgang til jakt og fiske i disse områdene og bestemmelsene har avgjørende betydning for mulighetene for utøvelsen av dette høstingsbaserte friluftslivet.

Generelle merknader til forslaget til ny fjellov

Bred forankring er viktig for å få et godt grunnlag for forvaltningen av statsallmenningene. Det er derfor positivt at det har vært enighet i lovutvalget på flere punkter. Selv om utvalget er delt i en del spørsmål, er det et klart flertall for mange av forslagene.

Statsallmenningslovutvalget går inn for at Statskog skal rendyrke rollen som grunneier og går inn for å skille rollen til staten som grunneier og som myndighet i statsallmenningene. NJFF støtter forslaget.

Flertallet i statsallmenningslovutvalget går inn for at inntektene fra statsallmenningene må bli i statsallmenningene, og går inn for at halvparten av brutto inntekter fra grunndisponering skal gå til fjellstyrene. Resterende inntekter skal dekke Statskog sine kostnader til administrasjon mm. Fjellstyrene får også inntektene fra jakt og fiske. Totalsituasjonen for Statskog har betydning for at Statskog kan videreføre og utvikle tilbudene om jakt og fiske på statsgrunn utenom statsallmenningene. Mulighetene for jakt og fiske i statsallmenningene og på annen statsgrunn er av stor betydning for mange jegere og fiskere. I det videre arbeidet med revisjon av fjellogen bør forslagene fra lovutvalget tas videre samtidig som det legges vekt på et fortsatt sterkt Statskog og en god balanse mellom Statskog som grunneier og fjellstyrene som organ for administrasjon av jakt og fiske i statsallmenningene.

Lovutvalgets forslag om en lov, lokalt fjellstyre og felles administrasjon for statsallmenningene

I dag er det to lover som regulerer rettigheter og forvaltning av disse i statsallmenningene; fjelloven og statsallmenningsloven. Statsallmenningslovutvalget går inn for en felles lov, felles fjellstyre og felles administrasjon i statsallmenningene. Utvalget går inn for at utgangspunktet skal være ett fjellstyre i hver kommune. Flertallet i utvalget mener samtidig at det fortsatt skal være en åpning for å ha flere fjellstyrer pr kommune. NJFF støtter utvalget, og mener flertallets syn må legges til grunn.

Hovedregelen er foreslått til å være et fjellstyre med fem medlemmer med et tillegg av to representanter i områder med samisk reindrift. Det legges opp til at jakt- fiske- og friluftsinnteressene og allmenne interesser skal være representert. For NJFF er det viktig at jakt-, fiske- og friluftsinnteressene skal være representert i fjellstyret. Fjellstyrene skal, som i dag, administrere jakt og fiske og legge til rette for friluftsliv. At disse interessene sitter ved samme bord som representanter for de jordbruksberettigede, og den samiske reindriften i de områdene der dette er aktuelt, vil kunne bidra til å finne fram til gode løsninger på saker som kommer på fjellstyrenes bord. Det foreslås at fjellstyret fortsatt skal oppnevnes av kommunestyret. NJFF støtter opp om dette. NJFF vil samtidig understreke at det er viktig at friluftslivsorganisasjonene har en forslagsrett på medlemmer til fjellstyrene.

Lovutvalget går inn for at fjellstyrene skal ha en fellesorganisasjon (tilsvarende dagens ordning med Norges Fjellstyresamband som en overbygning for fjellstyrene). Flertallet mener at en slik fellesorganisasjon skal finansieres av fjellstyrene og grunneierfondet. NJFF støtter dette forslaget.

NJFF er kjent med at det har kommet tilbakemeldinger om manglende samarbeid/dårlig dialog mellom Statskog og fjellstyrene. NJFF anmoder derfor om at det tas inn en bestemmelse om mer formalisert/forpliktende samarbeid, kontakt og dialog mellom Statskog og fjellstyrene i det videre arbeidet med lovforslaget. NJFF vurderer dette som et viktig grep for å legge et godt grunnlag for en bærekraftig forvaltning av statsallmenningene i et langsiktig perspektiv. God dialog og bedre samarbeid vil kunne forebygge uenighet og mulige konflikter, og legge grunnlaget for gode løsninger for alle parter.

Formålet med loven

Flertallet i lovutvalget foreslår følgende formålsparagraf:

§ 1-1 Formål

«Denne lova har til formål å legge til rette for ein berekraftig bruk av statsallmenningane, til beste for dei med allmenningsrett, for samisk reindrift, for allmenningsbygdene og for allmenta.

Bruk og styring av statsallmenningane skal skje slik at allmenningsbruk, medrekna jakt og fiske for innanbygdsbuande, og samisk reindrift kan utøvast slik bruksrettshavarane og reindriftna har rett til. Statsallmenningane skal også brukast slik at tilgangen til jakt, fiske og friluftsliv blir sikra for allmenta.»

Ordlyden i en formålsparagraf gir viktige signaler om hvilken retning man ønsker med loven. For NJFF er det avgjørende at lovens formålsparagraf skal gi et klart signal om at loven også skal ivareta allmennhetens interesser både for de innenbygdsboende og andre.

Formålsparagrafen bør derfor avspeile dette. NJFF vil også framheve behovet for å se forvaltning og bruk av statsallmenningene i et langsiktig perspektiv. Statsallmenningene skal dekke bruken til de bruksberettigede og samtidig ivareta og gi tilbud om jakt, fiske og annet friluftsliv for befolkningen i allmenningsbygdene og andre i et langsiktig perspektiv. NJFF støtter derfor flertallets forslag til formålsparagraf, og vil understreke at det er viktig at formålsparagrafen angir en retning der fjellstyrene både skal ivareta de bruksberettigede og de innenbygdsboende og samtidig sikre at også interessene til allmennheten for øvrig blir ivaretatt.

Grunndisponering, tomtefeste og salg av grunn

NJFF er opptatt av at vi skal ha en god balanse mellom privat eierskap til grunn og statsgrunn. En slik balanse forutsetter at andelen statsgrunn ikke reduseres ytterligere utover hva som er status i dag. Det bør derfor ikke være rom for salg av statsgrunn, verken i eller utenfor statsallmenningene.

Dagens fjellov har klare bestemmelser om grunndisponering, tomtefeste og salg av grunn. NJFF støtter flertallet i statsallmenningslovutvalget som har gått inn for i all hovedsak å videreføre gjeldende bestemmelser. Tomtefesteordningen bidrar til løpende inntekter til de lokale styrene, samtidig som ordningene bidrar til at presset på å legge ut hyttefelt i statsallmenningene holdes på et håndterlig nivå. Valg av løsninger når det gjelder salg og tomtefeste handler i stor grad om hva man ønsker med forvaltningen av statsallmenningen i et langsiktig perspektiv. Statsgrunn er en del av vårt fellesskap både i et kortsiktig og et langsiktig perspektiv.

Statsallmenningene skal dekke fellesbehov i et langsiktig perspektiv, og at det ikke er ønskelig med privatisering. Statsallmenningslovutvalget legger også til grunn at Statskog må ta hensyn til de jordbrukstilknyttede bruksrettene, til jakt og fiske og til samisk reindrift i utøvelsen av grunneierretten, noe NJFF støtter.

Jakt, fangst, felling og fiske

Erfaringene med praktiseringen av fjellovens bestemmelser om jakt og fiske er i all hovedsak positive sett fra NJFFs ståsted. Spørsmål om jakt og fiske, rettigheter og tilgang, er kompliserte spørsmål med stort konfliktpotensial. Dagens balanse fungerer godt, men er likevel skjør. Det tilsier at hovedretningen bør være en videreføring av gjeldende bestemmelser. NJFF støtter flertallets syn og går inn for en videreføring av dagens ordninger.

Definisjonene av innenbygdsboende og utenbygdsboende foreslås videreført, noe som er i tråd med NJFFs syn.

For NJFF er det viktig at Kongen fortsatt skal kunne gi forskrift om jakt og fiske i statsallmenningene, herunder en videreføring av ordningen med bruk av prisramme for jakt og fiske. Dette er også i tråd med synet til flertallet i statsallmenningslovutvalget. Ordningen med prisrammer er viktig for at prisutviklingen på jakt og fiske i statsallmenningene fortsatt skal være slik at ingen grupper i samfunnet ekskluderes fra å kunne benytte seg av dette tilbudet.

I lovutvalgets innstilling er det også lagt opp til at der ressursgrunnlaget ikke utnyttes gjennom de innenbygdsboende sin bruk, skal fjellstyrene legge til rette for å åpne for andre.

Dette vil være aktuelt for fiske med oter og garn og jakt på villrein der fjellstyrene kan velge å ikke åpne for at utenbygdsboende skal kunne ta del i utøvelsen. NJFF støtter forslaget.

Lovforslaget (§ 5-16) innebærer at fjellstyret kan gjøre innskrenkninger i fiske med stang og håndsnøre både ved å begrense antall fiskekort og begrensninger i fisketid og redskapsbruk, samt at fisket i et område skal kunne fredes i inntil 10 år. NJFF vil understreke at vedtak om slike begrensninger må være biologisk begrunnet og gjøres ut fra hensynet til fisken/fiskebestandene. Dette er en avgjørende premiss da slike vedtak griper inn i allmennhetens tilgang til fiske.

Praktiseringen av fjellovens bestemmelser om jakt og fiske, skaper et bredt engasjement i vår organisasjon. Dette kom også klart fram i forbindelse med NJFFs interne behandling av innstillingen fra Statsallmenningslovutvalget. Flere la vekt på at det er viktig med en bred involvering også inn mot en kommende revisjon av forskrift for jakt og fiske i statsallmenningene med tilhørende retningslinjer når ny fjellov eventuelt er vedtatt. Dette for å sikre en god og helhetlig tilnærming til detaljreguleringen av jakt og fiske i statsallmenningene innenfor rammene av en ny lov. Flere er opptatt av at alle jaktbare arter i utgangspunktet skal kunne utnyttes i hele sin jakttid. Begrensninger i uttak og utøvelse må være faglig begrunnet, eksempelvis gjennom takseringsresultater. Mulighetene for å utnytte jaktmulighetene på alle de jaktbare artene bør også legges til grunn for hvilke korttyper som kan tilbys jegerne.

At fjellstyrene legger ut tilbud om jakt, fiske, hytteleie mm elektronisk tilgjengelig på nettet (slik det i all hovedsak gjøres i dag) vurderes som svært positivt. Det understrekes at dette er ordninger som må videreføres. God informasjon om søknadsfrister og transparente opplegg for tildeling er også viktig å ha fokus på.

Oppsyn

Fjellstyrenes oppsyn i statsallmenningene utfører en rekke ulike oppgaver som i tillegg til ordinære oppsynsfunksjoner og tilsynsoppgaver også inkluderer tilretteleggingstiltak, informasjonsvirksomhet mm. I tillegg ivaretar fjellstyrenes oppsyn også sekretariatsfunksjonen for fjellstyrene.

Flertallet i statsallmenningslovutvalget foreslår å videreføre oppsynsordningen som i dag, men med noen tydeliggjøringer og administrative forbedringer for å gi et klarere mandat for fjelloppsynet og for å få klarere retningslinjer for samarbeidet mellom fjelloppsynet og SNO. NJFF støtter flertallets syn. NJFF vil understreke at når fjelloppsynet skal ivareta oppgaver knyttet til forvaltning av nasjonalparkene, bør dette gjøres på oppdrag fra SNO. Det vil bidra til å sikre en mest mulig lik forvaltning av nasjonalparkene som ligger i statsallmenninger.

Grunnfinansiering av fjellstyrene

Statsallmenningene er viktige friluftsområder for betydelige befolkningsgrupper. Mange av de store statsallmenningene ligger innen en grei reiseavstand fra store byer/større tettsteder. Den tilrettelegging for et aktivt friluftsliv som gjøres av fjellstyrene kommer mange grupper innenfor friluftslivet til gode. Tilbudet i statsallmenningene og på annen statsgrunn bidrar til å aktivisere store befolkningsgrupper, samtidig som det er et betydelig potensial for å nå ut til flere og nye grupper. I et folkehelseperspektiv er fjellstyrenes arbeid

på dette området et viktig bidrag.

Den betydelige innsatsen fjellstyrene gjør for å stimulere til et aktivt friluftsliv for store befolkningsgrupper, avspeiles ikke i systemet for finansiering av fjellstyrene. En grunnfinansiering vil bidra til at fjellstyrene kan opprettholde kompetansen som er et viktig element for å kunne videreføre høy aktivitet og kvalitet i sin tilrettelegging for friluftsliv, og et tilbud om jakt og fiske til rimelige priser.

NJFF vil understreke viktigheten av en statlig grunnstøtte til fjellstyrene for å opprettholde og videreutvikle fjellstyrenes innsats innenfor jakt, fiske og annet friluftsliv.

Annet

Regulering av bruksretter

Et flertall i statsallmenningslovutvalget foreslår at det skal være en mulighet i fjelloven for fjellstyrene til å avgrense utøvelsen av bruksrettighetene i deler av allmenningen av hensyn til naturgrunnlaget og friluftslivet (jfr. § 2.7 andre ledd). NJFF vurderer det som viktig å ha en slik mulighet. Utgangspunktet må uansett være at fjellstyrene gjennom sin virksomhet skal bestrebe seg på å gjøre gode avveininger og finne fram til gode løsninger for de ulike interessene.

Utvikling av bruksretter

Jordbrukstilknyttede bruksretter som rett til seter, beite, vedhogst mm står sentralt i statsallmenningene. Flertallet i lovutvalget understreker at det er viktig at disse rettighetene skal kunne utvikle seg i takt med samfunnsutviklingen slik at utnyttelsen av bruksrettene i statsallmenningene fortsatt skal kunne støtte opp om jordbruksdriften og bidra til inntektsgrunnlaget for gårdene, jfr «tida og tilhøva». Et mindretall i utvalget foreslår at utnyttelse av vannkraft i forbindelse med seterdrift bør defineres inn under en slik utvikling av bruksrettene, men da begrenset kun til mikrokraftverk og hvor kraften kun brukes på seteren. NJFF støtter dette mindretallets syn.

Vennlig hilsen
Norges Jeger- og Fiskerforbund

Eldar Berli
Generalsekretær